

HEIMLIGA MAKRELSTRÍÐIÐ

VESTERGAARD: A SKAL HAVA BUR

Uppsjóvarflotin skal hava sín part og skal framhaldandi eiga fyrsta rættin at fiska makrel, men nýggju aktørarnir í silda- og makrelfiskiskapinum skulu eisini hava sín part av teimum átta prosentunum, sum kvotan er økt við. Tað sigur fiskimálaráðharrin, sum leggur dent á, at tað er hann sum býtir kvotuna. Hann væntar tó ikki, at nakar nýggjur býtislykil verður gjørdur fyrr enn til næsta ár. Í ár verður býtið tískil helst meinlíkt tí í fjør.

Ingolf S. Olsen

Jacob Vestergaard, fiskimálaráðharri, og hansara makrel-samráðingartoymi undir leiðslu av Herluf Sigvaldsson eru seinastu dagarnar heiðrað sum rættar hetjur, tí tey vunnu tað langdrigna og spennandi talvið um makrelin móti hinum strandarlondunum.

Men var hesin dysturin tann strategiskt og taktiskt trupli, so er tað tann blóðuga orrustan, ið stendur fyri framman nú, tá fongurin skal býttast her heima, og allir veiðubólkarnir í okkara fiskiflota bretta upp ermar fyri at kanna sær størsta bitan.

Nógvir um boðið

Áðrenn strandarlandaavtalan datt niður fyri í 2010, hevði føroyski uppsjóvarflotin við sínum til samans sjey veiðiloyvum einkarrætt til makrelkvoturnar. Men tá Jacob Vestergaard trýfaldaði kvotuna í 2010, sluppu aðrir upp í part. Millum annað sluppu risastóru verksmiðjuskipini hjá Thor í Hósvík í føroyskan sjógv, og latið varð eisini upp fyri øðrum veiðibólkum at veiða makrel.

Árini eftir øktust kvoturnar bara, og í dag eru tað bert útróðrarbátarnir, sum ikki eru slopnir upp í part at fiska makrel.

Jacob Vestergaard, hevur verið fiskimálaráðharri øll árini uttan nakrar mánaðir, tá sonvenda makrelsamgongan stýrði upp undir valið í oktober 2011, og hann hevur alla tíðina sagt, at makrelfiskiskapurin og harvið eisini innanhýsis kvotabýtið var í einari serstøðu, so leingi føroyska kvotan ikki var partur av einari millumlanda avtalu.

– Uppsjóvarflotin skal framhaldandi verða tryggjaður sín part av makrelinum, men økingin í føroyska partinum av felags makrelkvotuni skal eisini brúkast at lynna undir trongda heimaflotan, sigur Jacob Vestergaard, landsstýrismaður í fiskivinnumálum.

Tí hevur heldur ongin uttan fyri uppsjóvarflotan fingið eginkvotur til makrel, men bert loyvi at fiska av felagskvotum. Eginkvoturnar verða juridiskt fataðar sum eitt slag av ognarrætti til tann fiskiskapin, tær eru latnar til, meðan felagskvota ikki gevur somu bindandi rættindi.

Men mikudagin 12. mars skrivaðu Føroyar, Noreg og ES undir eina fimm ára makrelavtalu, og tískil er makrelfiskiskapurin ikki longur í eini serstøðu. Millumlanda avtala er eisini longu gjørd við ES um rættin at fiska inni hjá hvørjum øðrum. Føroyar sleppa at fiska 30 prosent av kvotuni í ES-sjógv. Ein líknandi avtala er gjørd við

Noreg, og við henni sleppa vit at fiska 35 prosent av okkara makrelkvotu í norskum sjógv.

Eg býti

Spurningurin er so, hvussu fiskimálaráðharrin ætlar at býta nú – og at tað er hann, sum skal býta, letur hann ongan iva vera um.

– Tað eri eg yvirskipað, ið býti út. Tað eri eg, sum eri valdur til tað, og tað ætli eg mæ at gera, sigur Jacob Vestergaard avgjørdur.

Hann væntar ikki, at tað verða gjørdar stórar broytingar í býtinum í ár samanborið við í fjør, tí tað er liðið so langt út á árið.

– Nýggja avtalan er nakað skerd í ár og fær ikki fullan

virknad fyrr enn næsta ár, millum annað tí bæði Noreg og ES longu høvdu lutað út av teirra makrelkvotum, áðrenn semjan okkara millum varð gjørd fyrr í mánaðinum. Kvotan í ár er eisini politiskt ásett, og tískil er hon væl størri, enn ICES mælir til.

– Men frá í næsta ár hava vit bundið okkum til at fylgja tilmælunum frá ICES. Vit hava tískil aftur eitt slag av serstøðu í ár, sum millum annað merkir, at vit mugu fiska ein lutfalsliga stóran part av kvotuni í føroyskum sjógv, tí hvørki vinnan ella umsitingin klárar at umskipa seg til broyttu støðuna við so stuttum skotbrái. Vertiðin nærkast jú í stórum, so mest nærliggjandi er, at fiski-

skapurin í ár verður skipaður eftir nøkulunda sama leisti sum í fjør, sigur Jacob Vestergaard.

Bitast í eitt ár

Tað merkir so, at vinnan hevur eitt lítið ár at berjast innanhýsis og við politisku skipanina um endaliga býtið av teimum átta prosentstígum, sum føroyski parturin av samlaðu kvotuni er øktur við.

Jacob Vestergaard nevnið fleiri mátar at býta, men hann leggur dent á, at bert skip, sum sjálv eru før fyri at fiska makrel skulu hava beinleiðis part í makrelkvotuni, og at uppsjóvarflotin eisini skal hava sín lut í økingini av føroysku heildarkvotuni umframt tey umleið fimm prosentini av kvotuni, sum hesin flotin frammanundan eigur í eginkvotum.

Kravið um, at bert skip, ið kunnu fiska makrel, fáa kvotu, merkir, at eitt nú línuskipini ikki sleppa upp í part.

– Tað er rætt, men ætlanin er ikki, at tey skulu verða við sviðusoð, tí ein partur av øktu kvotuni kann brúkast at keypa sær rættindi at fiska onnur fiskasløg í fremmandum sjógv. Eitt nú kann hugsast, at vit kunnu keypa tosk í eysturgrønlandi og kanska eisini í barentshavinum til línuflootan, sigur Jacob Vestergaard.

Nýggj søgulig rættindi

Annars heldur hann, at hyggjast skal eftir, hvussu nógv teir ymisku veiðibólkarnir hava megnað at fiskað av makreli hesi árini í serstøðu.

– Tá er so ein móguleiki eisini at brúka tey úrslitini sum grundarlag, tá ein heilt nýggjur býtislykil skal verða

klárur í seinasta lagi til fiskiskapin næsta ár, sigur fiskimálaráðharrin.

Tó at olympiski fiskiskapurin tey seinastu fyra árini soleiðis verður vekslaður til søgulig rættindi, so ivast hann í, um hetta eisini skal verða galdandi fyri tann partin av veiðiloyvunum, ið frammanundan bert góvu rættindi at fiska í fremmandum sjógv – tað eru kyrrahavsloyni hjá Thor í Hósvík, krabbaloyni hjá sama, rækjuloyvini og flakatrólararnir.

– Eg eri ikki rættiliga avkláraður í spurninginum, um tað er rætt at geva veiðiloyvunum í Suðurkyrrahavinum makrel-eginkvotur nú, tí hesi mistu onki orsakað av, at vit fóru úr makrelsamstarvinum í 2010. Bæði flakatrólararnir og rækjuskipini fáa nú tað aftur, sum tey mistu tá, og vit kunnu eisini brúka part av makrelkvotuni at keypa teimum eyka kvotur. Tí er tað í fyrsta lagi partrolararnir, lemmatrólararnir og idnaðarskipini eg hugsu um, sum kundu fingið eginkvotur eftir einum nýggjum býtislykili, sigur Jacob Vestergaard.

Bindandi eginkvotur

Og at fiskiskapurin eigur at skipast við eginkvotum, soleiðis sum Reiðarafelagið eisini mælir til, er hann sannførdur um, tó at tað neyvan verður fyrr enn næsta ár.

– Málið má vera at fáa sum mest burtur úr øktu heildarkvotuni, og tað merkir, at makrelurin skal fiskast, tá hann er bestur og har hann er bestur. Allar royndir vísa okkum, at hesum málinum røkka vit ikki við felagskvotum og olympiskum fiskarii. Tí mugu skipini hava eginkvotur, so tey fáa lagt